

тенденціям, зокрема концепції Нової Української Школи, орієнтованої на розвиток компетентностей і творчого потенціалу кожного здобувача освіти.

Література

1. Міністерство освіти і науки України. (2020). *Державний стандарт базової середньої освіти*. Київ.
2. Бойчук Л. (2023). Технологічна освіта як засіб розвитку творчої активності учнів. *Педагогічний альманах*, (4), 112–118.
3. Гуменюк В. (2019). *Мозаїка по дереву: історія, техніка, художні особливості*. Львів: Світ.
4. Міністерство освіти і науки України. (2024). *Нова українська школа: методичні рекомендації щодо викладання освітньої галузі «Технології» у 2024/2025 навчальному році*. Київ.
5. Плахотнюк О. (2022). Творчі проєкти на уроках технологій як засіб розвитку креативності учнів. *Трудова підготовка в сучасній школі*, (2), 23–27.

ГОМЕНЮК ДМИТРО

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

ЗДОБУТТЯ РОБІТНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Становлення і розвиток професійної самосвідомості є одним з головних моментів формування робітника-професіонала. Професійне самовизначення і професійна самосвідомість розвиваються, долаючи різні етапи розбудови, однак більш зрілі можна спостерігати лише у дорослому житті особистості.

Процес пошуку своєї майбутньої діяльності дослідники корелюють також з поняттям «Зрілість професійного вибору». Ця категорія свідчить про ступінь підготовленості індивіда до сприйняття реальних умов праці.

Професійна-робітнича діяльність є основою індивідуальної самореалізації особистості. Реалізаційна спрямованість відтворюється в ієрархічній структурі мотиваційної сфери особистості, виявляється у цілеспрямованих вчинках і поведінці, сприймається на емоційному рівні як інтерес, захоплення, відчуття перспективи.

Професійне самовизначення розглядається як процес, що охоплює увесь період професійної діяльності особистості, від виживання професійних намірів до виходу з трудової діяльності. Цей процес супроводжує увесь життєвий шлях людини. Підсумком цього процесу, або переломним моментом у житті індивіда є факт вибору робітничої професії.

Вибір робітничої професії, за часом збігається із закінченням навчання у школі і тісно пов'язаний з попередніми етапами професійного самовизначення. Вибір робітничої професії узгоджується з минулим досвідом особистості, а процес професійного самовизначення бере участь у формуванні загального образу «Я» людини, визначаючи перебіг її подальшого життя.

Ситуація вибору робітничої професії є не лише суб'єктно зумовленою, залежною тільки від внутрішніх бажань та можливостей, а й визначається суспільними вимогами, і в першу чергу ринком праці який акумулює потреби в робітничих кадрах.

Для прийняття рішення при виборі робітничої професії потрібно використовувати формулу правильного вибору професії «ХОЧУ-МОЖУ-ТРЕБА».

«ХОЧУ» – це робітнича професія, яка подобається;

«МОЖУ» – це здібності, можливості, стан здоров'я, необхідні для оволодіння обраною професією;

«ТРЕБА» – попит на обрану робітничу професію на ринку праці.

Якщо в усіх випадках повторюється одна й та ж робітнича професія, то вибір її зроблено правильно.

Особистість проходить певні етапи професійного становлення, а саме:

- професійне самовизначення, вибір професії;
- розвиток професійно важливих якостей, необхідних для досягнення успіху в результаті оволодіння робітничою професією;
- проходження стадій професіоналізації, становлення професіоналізму та подальше самовдосконалення особистості у цій професійній сфері.

Вибір робітничої професії – це усвідомлення свого місця у певній професійній сфері, наповнення особистісним сенсом змісту професійної діяльності, формування позитивного ставлення до власного фаху, здатність розвивати свої здібності та можливості у своїй професії для більш ефективної професійної діяльності.

Таким чином, професійне самовизначення особистості є важливим кроком на шляху до її професійного успіху у майбутньому.

Зміст понять «професійне становлення» та «професійна ідентичність особистості»

Проблеми становлення особистості робітника, формування в нього позитивного ставлення до праці, інтересу до змісту роботи, задоволеності нею все більше привертають увагу сучасних психологів, соціологів, керівників підприємств та організацій. У процесі професійної робітничої діяльності відбувається формування особистості, її індивідуальності, виражається система відносин досвіду, до суспільства, до самого себе. Особливе місце серед різноманітних видів соціальної діяльності особистостей займає саме професійна діяльність. Саме вона надає більшості людей можливість задовольнити різноманіття своїх потреб, розкрити свої здібності, ствердитися як особистостям.

Під поняттям професійне становлення розуміється індивідуальний особистісний процес, основним елементом якого є «індивідуальний вибір».

Професійне становлення – розвиток особистості в процесі вибору робітничої професії, професійної освіти, а також продуктивного виконання фахової діяльності. Розглядають зовнішні і внутрішні чинники професійного становлення особистості.

Зовнішні чинники професійного становлення особистості:

- соціально-економічні умови;
- характер професійної діяльності;
- система стимулювання професійної праці.

Внутрішні чинники професійного становлення особистості:

- фізіологічні та біопсихічні властивості суб'єкта праці (темперамент, стан здоров'я);
- мотивація і сенс професійної діяльності;
- потреба в реалізації свого професійного потенціалу;
- рівень соціально-професійної активності.

Здійснений Е. Зеєром аналіз основних психологічних новоутворень та їх етапів дає можливість розглянути чотири основні особистісні складові професійного становлення фахівця, робітника:

- спрямованість особистості;
- професійна компетентність;
- професійно важливі якості;
- професійно значущі психофізіологічні властивості.

Здобуття робітничої професії відіграє ключову роль у становленні особистості, оскільки воно формує професійну свідомість, надає можливість здобувати повний досвід, розвиває відповідальність та самостійність, а також впливає на самооцінку та соціальний статус людини. Цей процес є частиною професійного становлення, що включає засвоєння професійних ролей, функцій та якостей необхідних для успішної діяльності та розвитку особистості протягом життя.

Література

1. Біскуп В. С., Гірняк А. Н., Гірняк Г. С., та ін. (2022). *Психологія професійної діяльності: підручник* (С. К. Шандрюк, ред.). Тернопіль: ЗУНУ. <https://surl.li/jomjee>

ГРИНЧАК ВАСИЛЬ

ДНЗ «Вище професійне училище №25 м. Хмельницького» (м. Хмельницький)

ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ТЕОРЕТИЧНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

В умовах розбудови національної системи освіти важливого значення набуває розвиток української фахової термінології в різних галузях знань, зокрема-в мистецтві. Одним із ключових завдань сучасної теоретично – професійної підготовки є формування у здобувачів освіти не лише практичних і творчих навичок, а й належного рівня володіння українською художньо-професійною лексикою. Це дозволяє забезпечити якісне засвоєння змісту предметів, підвищує мовну культуру здобувачів освіти, сприяє розвитку критичного мислення та фахової комунікації.

Теоретично – професійна підготовка передбачає знайомство здобувачів освіти з великим обсягом спеціальних понять: *композиція, перспектива, світлотінь, контраст, тон, фактура, гармонія кольору* тощо. Ці терміни є ключовими для розуміння творчого процесу, аналізу мистецьких творів, формулювання власної художньої ідеї. І тут не обійтись без нестандартної форми подачі навчального матеріалу. Багато корисного можна почерпнути у цій царині в Хоржевської Аліни та Рутковської Олени.

Використання українських відповідників до міжнародних або застарілих термінів сприяє збагаченню рідної мови, розвитку мовної культури та забезпечує глибше розуміння предмету. Наприклад, замість калькованих форм типу «нюанс», «рапорт», варто вводити терміни «відтінок», «повторюваний елемент» тощо – там, де це доречно з погляду змісту та контексту.